

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑΣ, ΕΜΦΥΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Α. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΗΣ «ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑΣ, ΕΜΦΥΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ»

Η παρούσα πρόταση επιδιώκει την ενίσχυση της ουσιαστικής προστασίας των θυμάτων ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας, δίνοντας έμφαση στην **πρόληψη της γυναικοκτονίας** και στην **αποκατάσταση της δικαιοσύνης υπέρ των θυμάτων**. Στο παρόν εντάσσεται και διάταξη που αποσκοπεί στην ποινική αναγνώριση των εγκλημάτων μίσους κατά LGBTQI+ ατόμων, σε συμφωνία με τις δεσμεύσεις της χώρας για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, ταυτότητας ή σεξουαλικού προσανατολισμού

Αφετηρία της πρότασης είναι η παραδοχή ότι η **γυναικοκτονία** δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο ή τυχαίο συμβάν, αλλά συχνά είναι η **τελική και ακραία κατάληξη μιας συνεχιζόμενης βίαιης σχέσης**, η οποία συχνά έχει διαφύγει της κρατικής προστασίας ή έχει αντιμετωπιστεί με ανεπαρκή μέτρα. Το νομικό πλαίσιο αναγνώρισης της γυναικοκτονίας μπορεί να προλαμβάνει, τιμωρεί και ελαχιστοποιεί τη βία κατά των γυναικών.

Μια σημαντική τομή στο θέμα της γυναικοκτονίας έγινε με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η οποία αναγνωρίζεται ως η πιο μεγαλεπήβολη νομική πράξη για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας και κάνει λόγο για τον εμφύλιο χαρακτήρα της βίας.

Η πολιτεία, αν θέλει να σέβεται και να προστατεύει αποτελεσματικά τα δικαιώματα των γυναικών, οφείλει να αλλάξει ριζικά την **εστίαση της προστασίας**, μετατοπίζοντας την **ευθύνη και τις συνέπειες στον δράστη** και όχι στο θύμα. Δεν μπορεί να είναι ο κανόνας οι γυναίκες να εγκαταλείπουν τα σπίτια τους, να φιλοξενούνται σε ξενώνες και να μετακινούνται, όταν **εκείνος που ασκεί τη βία παραμένει ατιμώρητος στον κοινό τόπο διαμονής**.

Στο ίδιο πνεύμα, η πρόταση εισάγει καινοτόμες ρυθμίσεις που έχουν ήδη εφαρμοστεί επιτυχώς σε άλλες έννομες τάξεις, μεταξύ των οποίων η **υποχρεωτική απομάκρυνση του δράστη**, η **ηλεκτρονική επιτήρησή του**, η **ψυχοκοινωνική αναμόρφωση**, και η

προστασία του θύματος στον χώρο του, ώστε η αποτροπή της υποτροπής ή της δολοφονικής έκρηξης να μην εξαρτάται μόνο από την προσωπική αντοχή του θύματος.

Παράλληλα, αναγνωρίζεται ποινικά η **γυναικοκτονία** ως ειδικό αδίκημα, όχι μόνο για λόγους νομικής ακρίβειας, αλλά και για να επισημανθεί η ιδιαιτερότητα του εγκλήματος, στο οποίο **ο φόνος τελείται με έκφυλα κίνητρα ή στο πλαίσιο βίας κατά των γυναικών**.

Η γυναικοκτονία δεν είναι ένα μεμονωμένο ή τυχαίο συμβάν, αλλά συχνά η τελική κατάληξη μιας συνεχιζόμενης σχέσης έμφυλης βίας, που η Πολιτεία απέτυχε να αποτρέψει. Με αυτό το νομοσχέδιο επιδιώκεται η μετατόπιση του βάρους από το θύμα στον δράστη, ο οποίος πρέπει να φέρει τις ένομες συνέπειες και τους περιορισμούς, αντί της απομάκρυνσης ή περιθωριοποίησης του θύματος. Συνοπτικά, προβλέπονται:

1. Η αναγνώριση της γυναικοκτονίας ως διακριτού εγκλήματος.
2. Η ποινικοποίηση της άσκησης οποιασδήποτε μορφής βίας λόγω φύλου ως αυτοτελούς εγκλήματος.
3. Η υποχρεωτική απομάκρυνση του δράστη από την οικία.
4. Η επιβολή μέτρων ηλεκτρονικής επιτήρησης (βραχιολάκι).
5. Η προστασία του θύματος εντός του οικείου του χώρου με τεχνικά και οργανωτικά μέσα.
6. Η πρόβλεψη ειδικών επιβαρυντικών περιστάσεων για εγκλήματα με ομοφοβικό, τρανσφοβικό ή άλλης έμφυλης φύσης κίνητρο.
7. Η υποχρεωτική εκπαίδευση, πρόληψη και επανεκπαίδευση κοινωνικών στερεοτύπων μέσω εκπαιδευτικών και δημόσιων δράσεων.
8. Η ποινική και πειθαρχική ευθύνη των κρατικών λειτουργών για πλημμελή ή αποτρεπτική στάση απέναντι στα θύματα βίας.
9. Η οικονομική και ψυχοκοινωνική στήριξη των οικογενειών των θυμάτων, και ειδικά των ανήλικων τέκνων θυμάτων γυναικοκτονίας.
10. Οικογενειακά Δικαστήρια

Ολιστικό Πλαίσιο για την Αντιμετώπιση της Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας που αφορά στην:

Α) Προστασία Θυμάτων και Παρέμβαση στον Δράστη

– Απομάκρυνση του δράστη και προστασία του θύματος

1. Ο δράστης απομακρύνεται υποχρεωτικά από την κοινή κατοικία με εισαγγελική ή δικαστική εντολή αμέσως μετά τα πρώτα αποδεδειγμένα περιστατικά βίας, ανεξαρτήτως ιδιοκτησιακού καθεστώτος.
2. Επιβάλλεται περιορισμός προσέγγισης προς το θύμα, τα τέκνα και οικεία πρόσωπα.
3. Το θύμα διατηρεί το δικαίωμα παραμονής στον οικείο χώρο διαβίωσης χωρίς υποχρέωση μετακίνησης.

– Μέτρα παρακολούθησης του δράστη

1. Ο δράστης υπόκειται σε:
 - ο ηλεκτρονική επιτήρηση (π.χ. βραχιολάκι GPS),
 - ο επιτήρηση από τις κοινωνικές υπηρεσίες υπό καθεστώς ανάλογο της αναστολής,
 - ο προσωρινή αφαίρεση επιμέλειας και περιορισμό επικοινωνίας με τα τέκνα.
2. Η παραβίαση περιοριστικών όρων ή επανάληψη πράξεων βίας συνεπάγεται άμεση προσωρινή κράτηση.

– Καθεστώς υψηλού κινδύνου

1. Θύματα με ιστορικό επαναλαμβανόμενης ή σοβαρής βίας χαρακτηρίζονται «υψηλού κινδύνου» με απόφαση Εισαγγελίας ή Κοινωνικής Υπηρεσίας.
2. Ενεργοποιούνται μέτρα:
 - ο συνεχούς επιτήρησης του δράστη από την Αστυνομία,
 - ο ενισχυμένης αστυνόμευσης στην κατοικία του θύματος,
 - ο άμεσης ψυχοκοινωνικής στήριξης θυμάτων και τέκνων.
3. Χρησιμοποιείται τυποποιημένη μέθοδος επικινδυνότητας (π.χ. DASH risk assessment).

- Ποινική Αντιμετώπιση

Ποινική δίωξη:

1. Τα εγκλήματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας διώκονται αυτεπάγγελα.
2. Δεν απαιτείται έγκληση ή συναίνεση του θύματος.
3. Απαγορεύεται η διακοπή δίωξης λόγω ανάκλησης της καταγγελίας.

Ποινική διαμεσολάβηση

1. Επιτρέπεται μόνο σε ήσσονος σημασίας περιστατικά και κατόπιν ελεύθερης, πλήρως ενημερωμένης συναίνεσης του θύματος.
2. Κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης:
 - ο διατηρούνται οι περιοριστικοί όροι,
 - ο η συμφωνία δεν αποτελεί παραίτηση από άλλες νομικές αξιώσεις,
 - ο διασφαλίζεται δικαίωμα προσφυγής σε περίπτωση αρχειοθέτησης.

Αναμόρφωση και Επιτήρηση του Δράστη

– Υποχρεωτικά προγράμματα αναμόρφωσης

1. Με δικαστική ή εισαγγελική εντολή, ο δράστης παρακολουθεί υποχρεωτικά ψυχοκοινωνικά προγράμματα σε πιστοποιημένες δομές.
2. Η συμμόρφωση παρακολουθείται από κοινωνικές υπηρεσίες και επηρεάζει την ποινική μεταχείριση.

– Ειδικό μητρώο δραστών

1. Δημιουργείται Ειδικό Μητρώο για καταδικασθέντες ή υπότροπους δράστες έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας καθώς και υπομητρώο ψυχικά ασθενών δραστών
2. Στο Ειδικό Μητρώο έχουν πρόσβαση οι εισαγγελικές και κοινωνικές αρχές για σκοπούς πρόληψης και επιτήρησης.

– Ίδρυση Μονάδων Επανεκτίμησης Ψυχικά Ασθενών Δραστών (ΜΕΨΑΔ)

- Λειτουργία σε κάθε δικαστική περιφέρεια
- Στελεχωμένες από ιατροδικαστικούς ψυχιάτρους, δικαστικούς ψυχολόγους, εγκληματολόγους και κοινωνικούς επιστήμονες

- Υποχρεωτική γνωμάτευση ΜΕΨΑΔ πριν από κάθε αποδέσμευση επικίνδυνου δράστη
- Υποχρεωτικό Μετανοσοκομειακό Πλάνο Εποπτείας
 - Κατά την αποδέσμευση, καταρτίζεται σχέδιο υποχρεωτικής παρακολούθησης διάρκειας τουλάχιστον 6 μηνών
 - Περιλαμβάνει: ▪ φαρμακευτική συμμόρφωση (με καταγραφή) ▪ τακτικές συνεδρίες με ψυχίατρο ▪ επιτήρηση από κοινωνικό λειτουργό ▪ περιοδική επανεκτίμηση (ανά 2 μήνες)
- Μηχανισμός Άμεσης Ειδοποίησης
 - Σε περίπτωση άρνησης συμμόρφωσης (π.χ. διακοπή θεραπείας), ο θεράπων επαγγελματίας υποχρεούται να ενημερώσει τον Εισαγγελέα και τις αρμόδιες κοινωνικές δομές
 - Καταγραφή σε Μητρώο Ψυχικά Επικίνδυνων Δραστών Περιορισμένης πρόσβασης (μόνο Εισαγγελία & Κοινωνικές Υπηρεσίες)
 - Σκοπός: πρόληψη νέων εγκλημάτων και ταχεία ενεργοποίηση μέτρων προστασίας.

Β) Δικαιώματα Θυμάτων και Μέριμνα για τα Τέκνα

– Δικαιώματα θυμάτων και μηχανισμοί εφαρμογής

1. Κατοχυρώνονται ρητώς τα δικαιώματα των θυμάτων σε προστασία, ενημέρωση, αποκατάσταση και συμμετοχή στη διαδικασία.
2. Δημιουργείται Δίκτυο ασφαλών σημείων (φαρμακεία, κέντρα υγείας, ιδιωτικά ιατρικά διαγνωστικά κέντρα, ξενοδοχεία κ.ά.) με αυτόματη διασύνδεση με Αστυνομία
3. Εισάγονται μηχανισμοί παρακολούθησης εφαρμογής των μέτρων (monitoring) καθώς και Καθολική εφαρμογή “Panic Button” στο κινητό και όχι χορήγηση μόνο μέσω Α/Τ.
4. Η μη συμμόρφωση των αρχών επιφέρει διοικητικές, πειθαρχικές ή και ποινικές κυρώσεις.

– Μέριμνα για τα τέκνα

1. Παρέχονται υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης και αποκατάστασης.
2. Προβλέπεται ταχεία ρύθμιση επιμέλειας και επαφής, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

- Πρόληψη και Εκπαίδευση αρμόδιων φορέων

1. Η άσκηση καθηκόντων σε υποθέσεις έμφυλης βίας προϋποθέτει υποχρεωτική εξειδικευμένη επιμόρφωση (αστυνομία, δικαστές, κοινωνικοί λειτουργοί, ιατροδικαστές, εκπαιδευτικοί).

- Πρόληψη μέσω εκπαίδευσης και κοινωνικής δράσης

1. Εντάσσονται στο σχολικό πρόγραμμα μαθήματα και δράσεις για την ισότητα, τον σεβασμό, την ειρηνική επίλυση συγκρούσεων.
2. Διοργανώνονται ετήσιες κοινωνικές εκστρατείες ενημέρωσης και αποστιγματισμού.

- Κυρώσεις για παραλείψεις κρατικών λειτουργιών

1. Δημόσιοι υπάλληλοι που επιδεικνύουν αμέλεια στη λήψη ή εφαρμογή προστατευτικών μέτρων υπόκεινται σε πειθαρχικές και ποινικές κυρώσεις.

- Στήριξη οικογενειών θυμάτων γυναικοκτονίας

1. Παρέχεται:
 - ψυχοκοινωνική στήριξη,
 - οικονομικά επιδόματα,
 - δωρεάν νομική υποστήριξη και κάλυψη δικαστικών εξόδων σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας και σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας με υποχρεωτική ολοκλήρωση των 2 βαθμών σε 12 μήνες.
 - προτεραιότητα στην ανάθεση επιμέλειας ανηλίκων σε οικεία πρόσωπα.

Το ως άνω πλαίσιο προτάσεων είναι εναρμονισμένο με διεθνείς πρακτικές, όπως αυτές ισχύουν σε Ισπανία, Ιταλία και Λατινική Αμερική, και τελεί σε συμφωνία με τις δεσμεύσεις της χώρας μας όπως αυτές απορρέουν από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

1. Ορισμός και ποινική αντιμετώπιση γυναικοκτονίας

Θέσπιση του ιδιωνυμου εγκλήματος της «γυναικοκτονίας», με το σκεπτικό ότι η έμφυλη βία και η ακραία της έκφανση που είναι η γυναικοκτονία εδράζονται σε ρατσιστικές αντιλήψεις του δράστη για το γυναικείο φύλο και κάθε θηλυκότητα. Ο νόμος θα προβλέπει αυστηρότερες ποινές από το αδίκημα της ανθρωποκτονίας και τη βεβαιότητα έκτισης της ποινής από το δράστη, χωρίς το δικαίωμα για χρήση ευεργετικών διατάξεων ή εναλλακτικών τρόπων για την έκτισή της

2. Έμφυλο κίνητρο και επιβαρυντικές περιστάσεις

Εισάγεται η έννοια του έμφυλου κινήτρου ως επιβαρυντικής περιστάσης για εγκλήματα κατά της ζωής, σωματικής ακεραιότητας ή ελευθερίας, σε ευθυγράμμιση με την ανάγκη αντιμετώπισης διακρίσεων λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

3. Ενίσχυση Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας

Καθιερώνεται η 24ωρη λειτουργία της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, η ενίσχυση της με πόρους και προσωπικό, και η υποχρέωση αξιοπρεπούς αντιμετώπισης των θυμάτων, ώστε να διασφαλίζεται η τεκμηρίωση της βίας χωρίς καθυστέρηση. Εκπαίδευση του ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού της χώρας για την έγκαιρη αναγνώριση περιστατικών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και για την αποφυγή δευτερογενούς θυματοποίησης του θύματος, εφόσον πολλές φορές γιατροί και νοσηλευτές είναι οι πρώτοι που έρχονται σε επαφή με τα θύματα.

4. Μέτρα περιορισμού και παρέμβασης στον δράστη

Δίνεται προτεραιότητα στην απομάκρυνση του δράστη από το θύμα, προβλέπονται μέτρα επιτήρησης και καταστολής του δράστη, καθώς και η χρήση τεχνολογικών μέσων (π.χ. GPS) για την πρόληψη νέων περιστατικών.

Είναι δίκαιο να αποδίδεται στο θύμα της έμφυλης ή ενδοοικογενειακής βίας το δικαίωμα διαμονής του στην κοινή κατοικία, χωρίς καν να έχει ζητηθεί από το θύμα, ακόμη κι αν το θύμα έχει καταφύγει προσωρινά σε κάποια δομή κακοποιημένων γυναικών ή θηλυκοτήτων. Μέχρι την ημέρα της εκδίκασης της υπόθεσης και την έκδοση της δικαστικής απόφασης, εφόσον ο θύτης έχει αφεθεί ελεύθερος ή με περιοριστικούς όρους, θα επιβάλλεται επιτηρούμενη απαγόρευση της προσέγγισης του θύματος από τον δράστη της έμφυλης βίας με την υποχρέωση να φορούν αμφότερες οι πλευρές (θύτης και θύμα) κινητή φορητή συσκευή που θα ενημερώνει το θύμα για την

απόσταση του θύτη – εναγόμενου, όταν είναι μικρότερη από αυτήν που ορίστηκε με δικαστική απόφαση.

Σε περίπτωση δε που ο θύτης αρνηθεί την φορητότητα της συσκευής αυτής, θα ειδοποιείται άμεσα ο Εισαγγελέας για εντολή σύλληψης. Στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας που υπάρχουν ανήλικα τέκνα, θα αναστέλλεται προσωρινά η άσκηση γονικής μέριμνας και το δικαίωμα επικοινωνίας και συστέγασης του βίαιου γονέα - δράστη με το τέκνο του. Η αναστολή αυτή θα ισχύει από την άσκηση ποινικής δίωξης μέχρι την έκδοση της δικαστικής απόφασης, χωρίς να χρειάζεται ειδική μνεία του ανακριτή ή δικαστή για την αναστολή αυτή.

Επίσης πριν την άσκηση ποινικής δίωξης, ο ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο με αιτιολογημένη απόφαση, μπορούν να αποφασίσουν δικαίωμα επίσκεψης του γονέα δράστη ή υπό όρους προσωρινή διαμονή με το τέκνο με τη διασφάλιση όμως ότι δεν θα ασκήσει περαιτέρω βία για κανένα λόγο στον γονέα θύμα, εξ αφορμής αυτής της ευκαιρίας που του δίνεται για να βλέπει το τέκνο του.

5. Ποινική δίωξη ανεξάρτητα από τη βούληση του θύματος

Καθιερώνεται η αυτεπάγγελτη δίωξη όλων των μορφών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, ανεξαρτήτως της στάσης του θύματος, για να αποτραπεί η ατιμωρησία λόγω φόβου, πίεσης ή εξάρτησης.

6. Ειδικό καθεστώς υψηλού κινδύνου

Δημιουργείται ειδικό μητρώο δραστών και καθιερώνεται η εκτίμηση επικινδυνότητας με διεθνώς αναγνωρισμένα εργαλεία. Η εκτίμηση αυτή λαμβάνεται υπόψη σε όλα τα στάδια της διαδικασίας για την πρόληψη επανάληψης ή κλιμάκωσης της βίας.

7. Εκπαίδευση και θεσμική πρόληψη

Προβλέπεται η υποχρεωτική εκπαίδευση λειτουργών της Δικαιοσύνης, της Αστυνομίας και κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και εκπαιδευτικά και ενημερωτικά προγράμματα σε σχολεία, ΑΕΙ και χώρους εργασίας, με στόχο την πρόληψη της έμφυλης βίας.

8. Ευθύνη κρατικών λειτουργών

Εισάγονται κυρώσεις για κρατικούς λειτουργούς που παραλείπουν με πρόθεση ή βαριά αμέλεια να παρέμβουν σε περιστατικά βίας, με στόχο την ενίσχυση της λογοδοσίας και την προστασία των θυμάτων. Ποινικές επιπτώσεις και παύση από τα

καθήκοντά/αξιώματα για αστυνομικούς και λοιπούς κρατικούς λειτουργούς που παραλείπουν, καθυστερούν ή αρνούνται να ανταποκριθούν σε υποθέσεις έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.

9. Στήριξη οικογενειών θυμάτων γυναικοκτονίας και ανηλίκων τέκνων

Στοχεύει στην έμπρακτη αρωγή των συγγενών των θυμάτων γυναικοκτονίας και των ανηλίκων τέκνων, με άμεση οικονομική ενίσχυση των ανηλίκων τέκνων και νομική και ψυχολογική υποστήριξη. Η διάταξη ανταποκρίνεται στην ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του οικογενειακού ιστού μετά από τραυματικά εγκλήματα.

- Το δικαστήριο δύναται να προβεί αυτεπαγγέλτως στην κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων του δράστη προς εξασφάλιση αποζημίωσης των ορφανών τέκνων σε περίπτωση θανάτου της μητέρας. Καθώς και στην χορήγηση προκαταβολής αποζημίωσης του εκτιμώμενου ποσού στα ορφανά τέκνα ακόμη και πριν την έκδοση τελεσίδικης απόφασης.
- Αποκλεισμός κληρονομικού δικαιώματος του δράστη ή της σύνταξης επιζώντος έως την τελεσίδικη απόφαση και σε περίπτωση καταδίκης να υφίσταται οριστικός αποκλεισμός κληρονομικού δικαιώματος.

10. Κατοχύρωση Δικαιωμάτων Θύματος

Κατοχυρώνεται ένα θεμελιώδες πλαίσιο δικαιωμάτων των θυμάτων, προωθώντας την ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, την ασφάλεια στον οικείο χώρο διαβίωσης και τη δωρεάν υποστήριξη, ανεξαρτήτως κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης. Ενισχύεται η εμπιστοσύνη των θυμάτων προς τις αρχές και καταπολεμάται η δευτερογενής θυματοποίηση.

11. Περιορισμοί και έλεγχος της ποινικής διαμεσολάβησης

Αντιμετωπίζει τις καταχρήσεις του θεσμού της ποινικής διαμεσολάβησης, διασφαλίζοντας τη συνειδητή συναίνεση του θύματος και την ειλικρινή ανάληψη ευθύνης από τον δράστη. Κατοχυρώνει την παραμονή των περιοριστικών όρων, ανεξαρτήτως της κατάληξης της ποινικής διαδικασίας, και αποκαθιστά το πλήρες δικαίωμα του θύματος στην αποζημίωση και στη λύση του γάμου.

12. Ειδική Μέριμνα για τα Τέκνα Θυμάτων Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας

Αναγνωρίζει τα τέκνα θυμάτων ως ανεξάρτητα και άμεσα επηρεαζόμενα υποκείμενα, ακόμη και χωρίς σωματική κακοποίηση. Προβλέπει μια ολιστική και θεσμικά εγγυημένη προστασία, με ειδική εκπαιδευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη,

προτεραιότητα σε προνοιακές παροχές και τη δυνατότητα διορισμού ειδικού επιτρόπου για την εξασφάλιση των συμφερόντων τους. Προβλέπεται, επίσης, κοινωνική πρόνοια για την χρηματοδότηση των τέκνων με στόχο την παροχή υποτροφιών, επαγγελματικής κατάρτισης και ψυχολογικής υποστήριξης.

13. Μηχανισμοί Εποπτείας

Επαναδιατυπώνει ρητά τα απαράγραπτα δικαιώματα των θυμάτων, ενισχύοντας τη λογοδοσία των δημόσιων αρχών. Η σύσταση του Εθνικού Φορέα Παρακολούθησης Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας (ΕΦΟΠΕΒ) εγγυάται την εποπτεία, την αξιολόγηση και την αποτελεσματικότητα του συστήματος προστασίας, με δυνατότητα διοικητικών κυρώσεων κατά των κρατικών λειτουργών που δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους. Ο ΕΦΟΠΕΒ λειτουργεί ως εγγυητής της δημόσιας ευθύνης και φορέας διαρκούς βελτίωσης πολιτικών και θεσμών.

14. Θεσμοθέτηση Οικογενειακών Δικαστηρίων

Μια αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού του ευρύτερου θεσμικού πλαισίου και προσαρμογής του

σε περισσότερο ευρωπαϊκά νεωτερικά πρότυπα. Ένα πρώτο βήμα έγινε με τον Ν. 2447/1996 (άρθρο 46) Ήδη αρκετές ευρωπαϊκές χώρες (και όχι μόνο) έχουν προχωρήσει από πολύ νωρίς στην υλοποίησή τους. Στην χώρα μας, η εφαρμογή τους δεν ολοκληρώθηκε ποτέ.

Στα Οικογενειακά Δικαστήρια πρέπει να δικάζουν ειδικά εκπαιδευμένοι δικαστικοί λειτουργοί με ευρεία γνώση στις οικογενειακές υποθέσεις. Θα στελεχώνονται από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και κοινωνικούς επιστήμονες. Επίσης, σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας θα πρέπει να υπάρχει άμεση διασύνδεση με τις δομές φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών και τα Αστυνομικά Τμήματα, ώστε να αντιμετωπίζεται το περιστατικό ευθύς εξαρχής από τον κατάλληλο δικαστικό λειτουργό.

Τα Οικογενειακά Δικαστήρια με την εκδίκαση υποθέσεων σχετικών με την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεων για την ισότητα ανδρών και γυναικών, θα «θεμελιώσουν» και θα υλοποιήσουν τις αλλαγές στις έμφυλες κοινωνικές σχέσεις, ενώ ταυτόχρονα θα προτείνουν λύσεις σε ποικίλα άλλα ζητήματα.

Αν είχαν συγκροτηθεί τα οικογενειακά δικαστήρια, **θεσμοί, όπως αυτοί της ποινικής διαμεσολάβησης και νόμοι, όπως αυτοί της υποχρεωτικής επιμέλειας**, πιθανόν, να είχαν αποφευχθεί. Γιατί, αν δεχτούμε ότι, πράγματι, οι Νόμοι και το Δίκαιο λειτουργούν παιδαγωγικά και αλληλεπιδρούν με την κοινωνία, η ελληνική κοινωνία θα

είχε περισσότερο ευαισθητοποιηθεί και το «πνεύμα» του Οικογενειακού Νόμου του '83 θα είχε γίνει πολύ περισσότερο αποδεκτό και οικείο.

Τα οικογενειακά δικαστήρια είναι τα πλέον κατάλληλα για την εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Οδηγιών ως εσωτερικών Νόμων του Κράτους και, κυρίως, των διατάξεων της Σύμβασης της Κων/πολης, σε σχέση με καταγγελίες ενδοοικογενειακής βίας. Οι κακοποιητές θα αποτρέπονται να χρησιμοποιούν τη λεγόμενη «γονεϊκή αποξένωση» για τη συμπεριφορά τους σε βάρος των παιδιών. Ένας όρος, ο οποίος σύμφωνα με τον Ειδικό Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τη βία κατά γυναικών και των κοριτσιών πρέπει να απαγορευθεί παγκοσμίως.

Τα οικογενειακά δικαστήρια θα αποτελούν τον νομικό εκείνο θεσμό για την καταπολέμηση

κάθε αδικίας σε βάρος της έμφυλης ισότητας, κάθε αδικίας σε βάρος των γυναικών (και των παιδιών).

Εν προκειμένω:

Προτείνουμε:

Κεφάλαιο Α΄

Άρθρο 1 - Ορισμός και ποινική αντιμετώπιση γυναικοκτονίας

Σκοπός της διάταξης είναι η αναγνώριση της γυναικοκτονίας ως αυτοτελούς εγκλήματος, με βάση το έμφυλο κίνητρο και το κοινωνικό φαινόμενο της στοχευμένης δολοφονίας γυναικών λόγω φύλου. Η διάταξη εξειδικεύει μορφές σχέσης ή κινήτρου που τεκμηριώνουν τη διάκριση.

Άρθρο 2 - Έμφυλο κίνητρο και επιβαρυντικές περιστάσεις

Εισάγεται η έννοια του έμφυλου κινήτρου ως επιβαρυντικής περιστάσης για εγκλήματα κατά της ζωής, σωματικής ακεραιότητας ή ελευθερίας, σε ευθυγράμμιση με την ανάγκη αντιμετώπισης διακρίσεων λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Άρθρο 3 – Μη συναινετική πορνογραφία

Προβλέπεται αυστηρή ποινική αντιμετώπιση της χωρίς συναίνεση διακίνησης ή δημοσιοποίησης σεξουαλικού περιεχομένου, ιδίως όταν εντάσσεται σε πλαίσιο εκδίκησης ή έμφυλης βίας, με στόχο την προστασία της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

Άρθρο 4 – Ψηφιακή έμφυλη βία και cyber-flashing

Ποινικοποιείται η ανεπιθύμητη αποστολή άσεμνου περιεχομένου μέσω ψηφιακών μέσων, με αυξημένη ποινική απαξία όταν εντάσσεται σε σχέση εξουσίας ή στοχεύει σε έλεγχο, εξευτελισμό ή εκφοβισμό του θύματος.

Άρθρο 5 – Ενίσχυση Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας

Καθιερώνεται η 24ωρη λειτουργία της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, η ενίσχυση της με πόρους και προσωπικό, και η υποχρέωση αξιοπρεπούς αντιμετώπισης των θυμάτων, ώστε να διασφαλίζεται η τεκμηρίωση της βίας χωρίς καθυστέρηση.

Άρθρο 6 – Μέτρα περιορισμού και παρέμβασης στον δράστη

Δίνεται προτεραιότητα στην απομάκρυνση του δράστη από το θύμα, προβλέπονται μέτρα επιτήρησης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αναμόρφωσης του δράστη, καθώς και

η χρήση τεχνολογικών μέσων (π.χ. GPS) για την πρόληψη νέων περιστατικών.

Άρθρο 7 – Ποινική δίωξη ανεξάρτητα από τη βούληση του θύματος

Καθιερώνεται η αυτεπάγγελτη δίωξη όλων των μορφών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, ανεξαρτήτως της στάσης του θύματος, για να αποτραπεί η ατιμωρησία λόγω φόβου, πίεσης ή εξάρτησης.

Άρθρο 8 – Ειδικό Καθεστώς Υψηλού Κινδύνου και Προληπτικής Επιτήρησης Δραστών

Προτείνεται η θέσπιση ειδικού πλαισίου για την παρακολούθηση και επιτήρηση ατόμων με αυξημένο κίνδυνο τέλεσης έμφυλης ή ενδοοικογενειακής βίας. Προβλέπεται η δημιουργία Μητρώου Υψηλού Κινδύνου, η υποχρεωτική εκτίμηση επικινδυνότητας από ειδικούς με χρήση επιστημονικών εργαλείων (π.χ. DASH) και η σύσταση Μονάδων Επανεκτίμησης Ψυχικά Ασθενών Δραστών (ΜΕΨΑΔ), οι οποίες θα αξιολογούν αν πρέπει να αφεθούν ελεύθεροι επικίνδυνοι δράστες με ψυχιατρικό

ιστορικό. Περιλαμβάνεται επίσης υποχρεωτικό πλάνο παρακολούθησης μετά την έξοδό τους και σύστημα άμεσης ειδοποίησης αν διακόψουν τη θεραπεία. Η καταγραφή των επικίνδυνων προσώπων γίνεται με προστασία προσωπικών δεδομένων και περιορισμένη πρόσβαση, ενώ τα μέτρα είναι αναλογικά, επιστημονικά τεκμηριωμένα, ελέγχονται ως προς την αναγκαιότητά τους και υπόκεινται σε ένδικο μέσα.

Άρθρο 9 – Εκπαίδευση και θεσμική πρόληψη

Προβλέπεται η υποχρεωτική εκπαίδευση λειτουργών της Δικαιοσύνης, της Αστυνομίας και κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και εκπαιδευτικά και ενημερωτικά προγράμματα σε σχολεία, ΑΕΙ και χώρους εργασίας, με στόχο την πρόληψη της έμφυλης βίας.

Άρθρο 10 – Ευθύνη κρατικών λειτουργών

Εισάγονται κυρώσεις για κρατικούς λειτουργούς που παραλείπουν με πρόθεση ή βαριά αμέλεια να παρέμβουν σε περιστατικά βίας, με στόχο την ενίσχυση της λογοδοσίας και την προστασία των θυμάτων.

Κεφάλαιο Β΄

Δικαιώματα Θυμάτων – Μέριμνα για τα Τέκνα – Έλεγχος Συμμόρφωσης

Άρθρο 11 – Στήριξη οικογενειών θυμάτων γυναικοκτονίας

Στοχεύει στην έμπρακτη αρωγή των συγγενών των θυμάτων γυναικοκτονίας, με άμεση ψυχολογική και νομική υποστήριξη, καθώς και οικονομική ενίσχυση των ανήλικων τέκνων. Η διάταξη ανταποκρίνεται στην ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του οικογενειακού ιστού μετά από τραυματικά εγκλήματα.

Άρθρο 12 – Κατοχύρωση Δικαιωμάτων Θύματος

Κατοχυρώνει ένα θεμελιώδες πλαίσιο δικαιωμάτων των θυμάτων, προωθώντας την ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, την ασφάλεια στον οικείο χώρο διαβίωσης και τη δωρεάν υποστήριξη, ανεξαρτήτως κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης. Ενισχύει την εμπιστοσύνη των θυμάτων προς τις αρχές και καταπολεμά τη δευτερογενή θυματοποίηση. Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 ενισχύουν την ουσιαστική προστασία των θυμάτων με πρακτικά μέτρα. Προβλέπεται η δημιουργία Δικτύου Ασφαλών Σημείων

(Safe Points) σε προσβάσιμους χώρους (φαρμακεία, ξενοδοχεία, κέντρα υγείας κ.λπ.) για άμεση καταφυγή και ειδοποίηση κινδύνου. Η αυτόματη διασύνδεση με την Αστυνομία διασφαλίζει ταχεία επέμβαση. Η καθολική και χωρίς προϋποθέσεις ενεργοποίηση του Panic Button σε κινητά επιτρέπει διακριτική ειδοποίηση, ακόμα και υπό επιτήρηση. Τέλος, προβλέπεται σύστημα παρακολούθησης εφαρμογής των μέτρων μέσω διατομεακής επιτροπής και δημόσιας έκθεσης, για θεσμικό έλεγχο, λογοδοσία και βελτίωση της πολιτικής προστασίας ευάλωτων ομάδων

Άρθρο 13 – Περιορισμοί και έλεγχος της ποινικής διαμεσολάβησης

Οι τροποποιήσεις του Ν. 3500/2006 αποσκοπούν στην αποτροπή καταχρήσεων της ποινικής διαμεσολάβησης, εξασφαλίζοντας τη συνειδητή συναίνεση του θύματος, την ειλικρινή ανάληψη ευθύνης από τον δράστη και τη συμμετοχή του σε πρόγραμμα παρέμβασης. Προβλέπεται η διατήρηση περιοριστικών όρων ανεξαρτήτως της αρχειοθέτησης της υπόθεσης, καθώς και το δικαίωμα προσφυγής κατά της αρχειοθέτησης. Κατοχυρώνεται η δυνατότητα του θύματος να διεκδικήσει αποζημίωση και να αιτηθεί λύση του γάμου, καθώς καταργείται η σύνδεση της διαμεσολάβησης με την απώλεια αστικών αξιώσεων. Το νέο πλαίσιο είναι θυματοκεντρικό, συμβατό με τα διεθνή πρότυπα και τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, και προστατεύει από τη δευτερογενή θυματοποίηση.

Κεφάλαιο Γ΄

Ειδική Μέριμνα για τα Τέκνα Θυμάτων Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας

Άρθρο 14 – Προστασία και Μέριμνα για τα Τέκνα Θυμάτων

Αναγνωρίζει τα τέκνα θυμάτων ως ανεξάρτητα και άμεσα επηρεαζόμενα υποκείμενα, ακόμη και χωρίς σωματική κακοποίηση. Προβλέπει μια ολιστική και θεσμικά εγγυημένη προστασία, με ειδική εκπαιδευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη, προτεραιότητα σε προνοιακές παροχές και τη δυνατότητα διορισμού ειδικού επιτρόπου για την εξασφάλιση των συμφερόντων τους. Η σύσταση Ειδικού Μητρώου Προστατευόμενων Τέκνων διασφαλίζει τη θεσμική συνέχεια και την εξατομικευμένη φροντίδα.

Κεφάλαιο Δ΄

Δικαιώματα και Μηχανισμοί Εποπτείας

Άρθρο 15 – Δικαιώματα Θυμάτων και Εθνικός Μηχανισμός Συμμόρφωσης

Επαναδιατυπώνει ρητά τα अपαράγραπτα δικαιώματα των θυμάτων, ενισχύοντας τη λογοδοσία των δημόσιων αρχών. Η σύσταση του **Εθνικού Φορέα Παρακολούθησης Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας (ΕΦΟΠΕΒ)** εγγυάται την εποπτεία, την αξιολόγηση και την αποτελεσματικότητα του συστήματος προστασίας, με δυνατότητα διοικητικών κυρώσεων κατά των κρατικών λειτουργών που δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους. Ο ΕΦΟΠΕΒ λειτουργεί ως εγγυητής της δημόσιας ευθύνης και φορέας διαρκούς βελτίωσης πολιτικών και θεσμών.

Άρθρο 16 Οικογενειακά Δικαστήρια

Η ίδρυση Οικογενειακών Δικαστηρίων, παρότι είχε προβλεφθεί ήδη με τον ν. 2447/1996, δεν υλοποιήθηκε ποτέ πλήρως. Αποτελεί σήμερα αναγκαίο βήμα εκσυγχρονισμού και εναρμόνισης με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα προστασίας της οικογενειακής ζωής και των ευάλωτων προσώπων. Τα δικαστήρια αυτά θα εξειδικεύονται στην ευαίσθητη και ολιστική διαχείριση υποθέσεων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, με άμεση διασύνδεση με κοινωνικές και αστυνομικές δομές για την άμεση προστασία των θυμάτων. Η αρμοδιότητά τους θα περιλαμβάνει κρίσιμα οικογενειακά ζητήματα όπως γονική μέριμνα και παραβίαση μέτρων προστασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες γυναικών και παιδιών. Πρόκειται για θεσμική εγγύηση ουσιαστικής εφαρμογής του πλαισίου προστασίας κατά της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.

Άρθρο 17– Κυρώσεις σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης

Το άρθρο προβλέπει πειθαρχικές και ποινικές κυρώσεις για κρατικούς λειτουργούς που δεν εφαρμόζουν τα μέτρα προστασίας θυμάτων έμφυλης ή ενδοοικογενειακής βίας. Στόχος είναι η λογοδοσία, η αποτροπή αμέλειας και η διασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας των θυμάτων, σύμφωνα με τις αρχές της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Άρθρο 18 – Εφαρμογή και Μεταβατικές Διατάξεις

Ο νόμος τίθεται σε ισχύ με τη δημοσίευσή του. Προβλέπονται μεταβατικές ρυθμίσεις έως την πλήρη εφαρμογή του, υποχρέωση προσαρμογής των φορέων εντός 3 μηνών και εφαρμογή του νέου πλαισίου στις εκκρεμείς υποθέσεις. Εντός 6 μηνών οργανώνονται προγράμματα εκπαίδευσης για δημόσιους λειτουργούς και εκστρατείες ενημέρωσης. Η χρηματοδότηση διασφαλίζεται μέσω κρατικού προϋπολογισμού και ευρωπαϊκών πόρων. Ο νόμος θα αξιολογείται κάθε 3 έτη για τη βελτίωση της προστασίας των θυμάτων.

Αθήνα 10 Ιουλίου 2025

ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

Αλέξανδρος Αυλωνίτης

Κυριακή Μάλαμα

Γιώτα Πούλου

Θεοδώρα Τζάκρη

Δρ. Μιχαήλ Χουρδάκης

Ραλλία Χρηστίδου

